

РЕЦЕНЗІЯ

на видання «На Рейне и Днепре: опыт непредвзятой германистики: Сб. научных статей» (Д., 2017. – 693 с.) кандидата історичних наук, професора, С. Й. Бобилевої

В. О. Ключевський зазначав, що головною подією в житті історика є книга. Рецензована праця «На Рейне и Днепре: опыт непредвзятой германистики» є своєрідним узагальненням багаторічної й кропіткої роботи, лакмусом інтелектуальної біографії професора Дніпропетровського національного університету імені Олеся Гончара С. Й. Бобилевої. Авторка в оригінальному ракурсі об'єднує в єдиний дослідницький матеріал широкий предметний простір у парадигмальному вимірі германистики. Приємно відзначити, що новонароджена книжка демонструє відданість авторки тому напрямку наукових студій, де вона давно вже відома як один із провідних вітчизняних науковців.

Актуальність теми дослідження визначається необхідністю активного розвитку історичного сегменту германистики. Означена праця виконана в жанрі збірника статей і призначена для наукових співробітників, викладачів, докторантів, аспірантів і студентів вищих навчальних закладів та всіх любителів історії. У збірнику репрезентовано дві основні сфери наукових інтересів авторки – соціальну політику кайзерівської Німеччини й етнічну історію Півдня Російської імперії та України. Опублікований корпус текстів дозволяє простежити і проаналізувати формування творчої майстерні дослідниці.

Запропонований читачеві збірник суттєво розширює інтерпретативне поле германистики, упроваджує до наукового обігу тексти, здебільшого оприлюднені розпорошено по різних виданнях. Авторці вдалося скласти «мозаїку» з окремих статей-фрагментів, проаналізувавши найширші проблемно-тематичні, соціокультурні, інтелектуальні, методологічні контексти. У рецензованій монографії здійснено спробу дослідити основні напрями з історії Німеччини та історії етнічних німців України. У центрі уваги – історія переселення, адаптації та акультурації німецьких переселенців, вплив політичних процесів ХІХ – ХХ ст. на долі німецького етносу.

Структурно-композиційно збірник містить передмову, дві частини, додатки. Частина перша «История переселения и социально-экономической адаптации немецких колонистов,

меннонитов и шведов» складається з чотирьох розділів. Невід'ємною складовою дослідження історії німецького етносу, його формування, культурних традицій тощо є ретельний аналіз міграційних процесів етносу, заснування німецьких, менонітських колоній на півдні Російської імперії в ХVІІІ–ХІХ ст., соціально-економічних процесів, релігійно-етичних та ціннісно-духовних ресурсів тощо. Саме на цих питаннях сфокусовано перший розділ збірника.

У другій частині збірника «Изучение истории Германии и немецкого рабочего движения» в окремому розділі об'єднано статті, написані авторкою в 1970–1980-х рр.

Збагачують видання результати історико-етнографічних експедицій територіями колишніх менонітських колоній, публікація записів бесід з респондентами, фотофіксація пам'яток культури тощо.

Окрім цього, у збірнику подано додатки, які окреслюють низку контекстів інтелектуальної біографії дослідниці, пропонують уточнення й нюансування окремих подій тощо. У додатках до збірника наукових статей подано інформацію про редагування й підготовку дослідницею відповідних розділів колективних монографій, її участь у міжнародних й інших наукових проектах і конференціях, про аспірантів, які підготували і захистили дисертації під науковим керівництвом професора С. Й. Бобилевої.

Теоретична значущість роботи полягає у поглибленні змістового виміру та синтезуванні окремих сегментів проблем германистики. На нашу думку, ракурс, обраний С. Й. Бобилевою, дозволяє розширити уявлення професійної спільноти щодо вивчення впливу політичних процесів на організацію життя, а також економічного розвитку, культури та соціальної історії німецьких поселенців упродовж кількох віків. Рецензований збірник демонструє багатомірність досліджуваного об'єкта, допомагає зрозуміти специфіку процесів у німецьких поселеннях, соціокультурні процеси та особливості життєустрою німецького населення в ареалі окреслених авторкою географічних меж.

Щоправда, рецензоване широкоформатне і фундаментальне видання не позбавлене

й окремих недоліків. Зокрема хотілося б не просто ознайомитися з публікаціями авторки іншої часової та теоретико-методологічної парадигми, але й зрозуміти, *що* із викладеного раніше переосмислене, а які позиції в підходах та баченні утвердилися в часі, тощо.

Також ідеться про уніфікацію оформлення статей (анотовано чи без анотацій, ключових слів; підрядкові чи прикінцеві посилання тощо).

З огляду на зазначене, видається доречним розширення теоретико-методологічної та інтерпретативної складової передмови.

Однак висловлені зауваження мають здебільшого рекомендаційний характер і не

впливають на загальну високу оцінку видання, що репрезентує й результати наукового багаторічного пошуку, й елементи творчої лабораторії науковця. Праця має узагальнюючий характер, підсумовує стан дослідження порушеної науково і суспільно значущої проблематики і рекомендується до друку.

Висловимо сподівання, що підготовлене до друку видання стане серйозним підґрунтям для професійного формування дослідників-германістів, а також спонукатиме до конструктивної дискусії на доволі щільному проблемно-окресленому просторі, а також до розширення дослідницьких горизонтів.

А. М. Киридон

Надійшла до редколегії 08.06.18